ДО

НАУЧНОТО ЖУРИ,

НАЗНАЧЕНО СЪС ЗАПОВЕД № РД-09-81/13.07.2016 г. НА ДИРЕКТОРА НА ИНСТИТУТА ЗА ДЪРЖАВАТА И ПРАВОТО - БАН ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА И НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР” ПО КОНСТИТУЦИОННО ПРАВО

Р Е Ц Е Н З И Я

от проф. д-р по право Стефка Стефанова Наумова,

Институт за държавата и правото – БАН

за дисертационния труд на **Благой Тодоров Делиев** – докторант в редовна форма на обучение в ИДП при БАН, секция „Публичноправни науки“ в научна област 3.Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6.Право, научна специалност: Конституционно право, на тема:

КОНСТИТУЦИОННИ АСПЕКТИ НА ПРАВОТО НА НЕДИСКРИМИНАЦИЯ. МЕХАНИЗМИ НА ЗАКРИЛА

Научен ръководител: проф. д-р Емилия Друмева

1.ОБЩО ОПИСАНИЕ И СЪДЪРЖАТЕЛЕН АНАЛИЗ НА ПРЕДСТАВЕНИЯ ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД

Представеният дисертационен труд на Благой Тодоров Делиев е успешен опит в българската конституционноправна теория за цялостно, систематично и задълбочено изследване на **конституционните аспекти на правото на недискриминация и механизмите на закрила.**

В рамките на българската правна доктрина липсва единно и обстойно изследване, посветено на актуалните проблеми, свързани с правото на недискриминация. Отделни въпроси, свързани с антидискриминационото законодателство, са разгледани в редица монографии, учебници, статии, но засега няма самостоятелно изследване на този аспект на проблема. Настоящият труд представя в дълбочина и логично систематизирани юридическите характеристики на

противодействието срещу дискриминация през призмата на основните права и равенството във вида на комплексното конституционно право на недискриминация.

Актуалността на изследването се определя от наличието на значителен брой фрагментарно и противоречиво разрешени въпроси относно юридическите характеристики на противодействието срещу дискриминация и механизмите на закрила, пречупени през призмата на основните права и равенството под формата на комплексното конституционно право на недискриминация.

Основен предмет на изследването е приложимата уредба, установяваща забраната за дискриминация. Доколкото тази забрана има своето основание и отправни точки в Конституцията, но в същото време съществуват множество международни източници, както и правото на ЕС, установяващи антидискриминационни стандарти с пряка приложимост, то в предмета на изследване е включен и въпросът за съотнасянето на различните правопорядъци в позитивистки и естественоправен аспект. Интересен и модерно ориентиран фокус на изследването е и как социологическите характеристики на дискриминацията са отразени в регламентацията на механизмите за защита от нея и какви са практическите последици от това. В своята цялост изследването е насочено към представяне на завършена картина на конституционните параметри на равенството и недискриминацията, както и изграждането на цялостно и вътрешно непротиворечиво разбиране за същността и спецификата на съществуващите вътрешни и външни механизми на закрила чрез съпоставяне с конституционно установеното.

Комплексната насоченост на дисертационния труд се състои в това, че представя съвременните правни средства при дефиниране и противодействие на явлението дискриминация. Успоредно с това фокусът е поставен и върху равенството като основната ценностна платформа, върху която се гради антидискриминационната закрила. Различното в случая се състои в съчетаването на „чиста теория“ и наблюдение на уредба и практика с цел задълбочено представяне на предмета на изследването. Практиката е използвана като възможен критерий при обсъждане на научните разногласия по определени теми и обратното – на много места единствено достиженията на теорията са ползвани като ориентир за предлагане на изход при разнопосочната съдебна практика.

Нормативният метод е използван, за да се анализира нормативната уредба, която съдържа разпоредби, попадащи в предмета на дисертационния труд.

В изследването се засягат различни, възприемани като противостоящи си елементи, които са части от антидискриминационната регулация – *свобода и равенство*; *разлики и защитни основания*; *привилегии и ограничения;дискриминация и позитивни мерки*; *равенство и разнообразие*, *универсалност и права*, *равно и различно третиране*, *формално равенство и равенство във възможностите*, *основни права и равноправие, дискриминация и свобода на изразяване* и др. Те са анализирани поотделно от различни гледни точки (юридически, философски, социологически) и в тяхното взаимодействие, с цел да се достигне опознаване на правното явление недискриминация като цяло.

Задачите, които дисертантът си поставя, следвайки поставената цел, са последователно и логично решени.

*На **първо** място* - представяне на юридическите характеристики на равенството като един от първоизточниците на правото на недискриминация и систематизиране на антидискриминационните стандарти и източници, които ги установяват в контекста на приложението на Конституцията и установените в нея основни права;

*На **второ** място* - структуриране на регламентираните ефекти на недискриминация по действащото право и съпоставянето им с традиционни конституционни положения;

*На **трето** място* - представяне на тенденциите, свързани с дефинирането и регламентацията на дискриминационните признаци, формите на дискриминация и юридическото (конституционно) въздействие върху определени неравенства;

*На **четвърто** място* - анализиране на тенденциите при съотнасяне на правото на недискриминация и определени основни права, както и параметрите на закрилата на уязвимите групи;

*На **пето** място* - разкриване на функционалните и институционалните аспекти на защитата срещу дискриминация като конституционно проявление на закрилата на основните права и принципа на равенството;

*На **шесто** място* - проследяване на възможностите за защита от дискриминация в рамките на Конституционния процес;

*На **седмо** място* - представяне на производството за защита от дискриминация пред КЗД, преглед на останалите вътрешни

механизми за защита съгласно ЗЗДискр., като проявление на конституционното право на недискриминация и съпоставка с други органи по равенство в ЕС.

*На **последно място*** - анализ и представяне на случаи от практиката на КС, практиката на СЕС и ЕСПЧ, както и практиката на КЗД.

За постигане на целите на изследването авторът съчетава нормативния с историческия, формалнологическия, социологическия и сравнителноправния метод.

Доброто структуриране на работата и балансираното разглеждане на всеки от специфичните подвъпроси, съставляващи основните структурообразуващи компоненти на цялостната разработка, са допринесли за постигането на оптимален научен и практико-приложен резултат.

Структурата на дисертационния труд (с общ обем от 359 страници), подчинена на логиката на анализа, съдържа: увод, изложение, състоящо се от четири глави, заключение (изводи и предложения), декларация за оригиналност и библиография.

В този смисъл дисертационният труд отговаря на изискванията на чл. 27 на Правилника за прилагането на Закона за развитието на академичния състав в Република България и на специфичните изисквания на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Българската академия на науките и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Института за държавата и правото.

Сполучливо в Увода на труда са поставени основните задачи и е посочена логическата последователност за тяхното решаване.

Глава първа има въвеждащ характер. В нея в историко-аналитичен дискурс е проследено р*азвитието на идеята за равенството, като се извежда тезата, че р*авенството, гравитиращо около основните права, е среда на тяхното упражняване, самостоятелно основно право, коректив или необходима холограма. Еволюцията на идеята за равенството е свързана с развитието на виждането за основните права. В съотношението между основни права и държавна власт равенството невинаги е замело позицията на основните права. Застъпена е тезата, че *„...Равенството е симетрия. То може да е*

установено в правна норма положение или резултат от нейното прилагане, може да е и стечение на обстоятелствата, последица от произвол”. Взаимствано е разбирането на Монтескьо, че причината, която кара хората да харесват симетрията, е, че тя спестява усилията, облекчава, съкращава, рационализира труда. В този смисъл тя е естествено вроден стереотип, за да съществува човек(с.13).

В тази част на труда специално място е отделено на проблема за разделителната линия между формалното равенство и равенството във възможностите. Този проблем сам по себе си не е нов, но обикновено се разглежда във философско-правен аспект. На практика подходът на *формалното равенство* (formal equality) е основно прилаганият от правото днес. Счита се, че в основата му стои елинистичното виждане за ***индивидуалната справедливост.*** Това е толериран подход предвид лесното му прилагане. Съдържа в себе си минимално субективни преценки и е рационално средство, което ограничава публичния произвол в името на индивидуалните свободи на индивидите, принадлежащи към мнозинството. Не са необходими сложни юридически техники, за да бъде то въведено в законодателството, не е нужен и особен личностен капацитет на правораздаващия или правоприлагащия орган, за да го контролира. На пръв поглед формалното равенство се конфронтира в най-малка степен с правата, а разгледано по същество, то ги трансформира в най-голяма степен. То е ***равенство в третирането,*** а не в резултата от него**.** След като бъде обективно въведено, формалното равенство става част от природата на основните права. Прилагането му изисква сравнение, а това предполага съществуването на „универсално индивидуално“, което се сблъсква с *многообразието* и *различното* като ценности в съвременното общество. Формалното равенство произвежда различия, с цел да създаде еднаквост. Съвременният свят все повече откроява този изявен недостатък на доктрината на *формалното равенство*. Днес именно това е основата на правните механизми за борба срещу дискриминацията. Те се въвеждат последователно както във вътрешен порядък (конституции и закони), така и в универсален план. Аморфните юридически интерпретации са сведени до минимум. Богатството и сложността на обществените отношения налагат формалното равенство да не се прилага в абсолютен порядък. Оригинално е заключението, което авторът прави на базата на анализа относно формалното

равенство, а именно *„...Не винаги прекалено опростените и ясни законодателни мерки могат да имат предвидими обществено полезни правни последици". (с.35)*

Що се отнася до виждането за равенство във възможностите (equality of opportunity), следва да се посочи, че то не е ново и, както сам авторът посочва, е част от полезния ефект на равенството, преследван от самото право. Всъщност внимание заслужава направеният от автора извод, че *„.....Не следва да бъде подценяван или абсолютизиран, който и да е от двата коментирани „ефекта" на равенството. Те са част от едно цяло. Няма как съвременното равноправие да бъде отъждествено само с единия или другия принцип. Така напр. вярно е, че съвременното общество изисква, то да се управлява от онези негови членове, които са най-способни, най- квалифицирани, най-образовани, с голям опит и т.н. Различните изисквания за заемане на длъжности отразяват главно тази идея. Никому обаче не е нужно общество, което ще се управлява само от такива хора. Дори „диктатурата на знаещите" не е демократична форма на реализиране на власт и като такава тя е концентрация на власт в ръцете на определена група по определен признак,което е в противоречие отново с формалното равенство. Представителното управление е по-скоро отражение на принципа на формалното равенство".*

Гарантираните права на малцинството като конструкция, постигаща своите успехи в съвременния конституционализъм стои близко до идеята на равенството в резултата. Съгласно чл. 52 от КРБ гражданите имат право на здравно осигуряване, гарантиращо им достъпна медицинска помощ и на безплатно ползване на медицинско обслужване при условия и по ред, определени със закон. *Достъпна медицинска помощ* е помощ, чиято цена всеки може да заплати, когато се нуждае от нея за своето здраве и не може да се лиши от нея, когато е в обективно материално затруднение. Достъпността на медицинската помощ обаче следва да бъде обезпечена чрез гарантиране на принципа на равните възможности по отношение на всички здравноосигурени.

За жалост юридически и двата подхода днес се използват като средства за оправдаване на несправедливи и неоправдани ограничения, въведени в законодателството, т.е. противно на основанията им – индивидуалната или преразпределителна справедливост. Във връзка с това корективът за тестване на

ефективността на двата подхода са критериите за пропорционалност на ограниченията. – с.37).

Правилна е тезата на дисертанта, че под формата на *равенство пред закона*, *недискриминация*, *равенство във възможностите* и пр. равенството придобива защитата на основно право. И най-големите егалитаристи обаче признават, че равенството следва да бъде ограничавано и че с него не следва да се злоупотребява. От една страна да се влияе върху възможностите на индивидите е един опасен процес, от друга - невъзможен. Да се въздейства на условията, в които се реализират тези възможности е мислима и юридически оправдана мярка, резултатите от която могат да бъдат свързани с едно рационално равенство и са заложени на редица места в позитивното право. **Способността на личността да се издига посредством уменията си и способностите, благодарение на личното себеутвърждаване не бива да бъде контролирана само в името на едно имагинерно равенство.** Задачата на съвременната конституционна държава е да разпознае случая, за да приложи определен ефект на равенството (38).

Глава втора е сърцевина на дисертационния труд, тъй като е посветена на **правото на недискриминация.** Дисертантът възприема едно **операционализирано определение на** правото на недискриминация (с.117), посочвайки, че то е основно (конституционно) право на „равен достъп до правата“ и представлява юридическа форма, гарантираща на индивида и обществото ефекта на съдържателното равенство в посока противопоставяне на онези форми на дискриминация, които правните норми са отчели като неоправдани.

Едновременно с това, то е *комплексно основно право*. Като конституционно право недискриминацията е публичен ангажимент за трите вида власти да създадат функционални и институционални механизми за реализирането ѝ във всички сфери на обществен живот. Това налага от една страна еднакви граници за ненамеса на държава в личната сфера на индивида, а от друга равни възможности на индивидите да реализират търсено участие в обществото (съпричастност). И тъй като антидискриминационните разпоредби не образуват някаква хомогенна система, за съгласуването им може да бъде съдействано чрез ефекта на равенството, като един доказал се правен (конституционен) принцип.

Глава трета е посветена на особено актуалния проблем за

прилагането на правото на недискриминация. Тук анализът на автора надхвърля позитивисткия анализ и се съсредоточава върху социално-правните характеристики на явлението. Всъщност недискриминацията се проявява като особено основно право и принцип, коригиращ упражняването на всички мислими права. КРБ гласно или негласно установява редица предели на упражняване на основни (чл. 57, ал.2). При ограничаването на правата действат редици принципи, които търсят баланс между използваните средства на ограничение и поставените цели, така че ограничението на основното право да е необходимо, пропорционално на преследваната цел и оправдано предвид използваните средства и претърпяното ограничение. Често съразмерното гарантиране на едното право е свързано с пропоционалността на другото. Същото има своите отражения и в процеса на доказване. За ЕСПЧ, например, установеното нарушаване на базовото право е повод да прехвърли тежестта на държавата - ответник, която следва да изтъква обстоятелства, които изключват дискриминация. Невинаги е възможно правозащитните стандарти, в частност и конституционните, да поставят обективни критерии за ограничаване на свободите (свободите на изразяване, например).

В ***Глава четвърта*** са представени институционалните и функционални характеристики на защитата срещу дискриминация от различни аспекти – правораздаване, Конституционен процес, производства за защита от дискриминация, КЗД.

Интересна е тезата на автора, че „*юридическите механизми на защитата от дискриминация са видимото проявление на правото на недискриминация. Същевременно това е една малка част от реализирането на недискриминацията като основно (конституционно) право".* Равният достъп до правата означава относително равни възможности за упражняване на правата при сходни положения. Това налага от една страна еднакви граници за ненамеса на държава в личната сфера на индивида (свобода), а от друга равни възможности на индивидите да реализират търсено участие в обществото (съпричастност). Комплексът ценности, охраняван в чл. 6, ал.1 от КРБ е системно съгласуван – свобода, равенство и достойнство.

От особен интерес е направеният *сравнителен преглед на органите по равенство в рамките на ЕС. Действително*

*з*аконодателството за равно третиране на ЕС налага на държавите-членки да предприемат необходимото по създаване на органи за равенство. Това е конкретно изискване заложено в антидискриминационните директиви (специално Директива 2000/43 / ЕО), включително чрез създаване на нови механизми на защита пред съществуващи национални правозащитни институции. Европейската мрежа на органите по въпросите на равенството (Equinet), обединяваща 45 национални органа за равно третиране от 33 европейски страни дава възможност за събиране и анализиране на информация относно нормативната уредба за защита срещу дискриминация в тези държави на база данни, предоставени от органите по равенство и независими проучвания относно дискриминация. Това са органи извън съдебната власт, осъществяващи допълнителни функции във връзка с прилагането на европейските антидискриминационни стандарти и подаващи информация за реалното им спазване в отделните държави. От тази гледна точка подробно е представена практиката на КЗДискр. *като квазисъдебна юрисдикция* (tribunal-type bodies). Правилна е констатацията на автора, че *„трудно би могло да се говори за обособени видове правни режими за противодействие на дискриминация" (с.310).* Законодателството, посветено на защитата срещу дискриминация в отделните членки е динамично. Непрекъснато се създават, закриват и вливат органи по равенство. Отменят се и изменят закони. Често резултатите на органите по равенството в държавите членки от национална гледна точка са неубедителни, дейността им критикувана от обществеността и поради това „животът" на антидискриминационното законодателство и телата, които то създава са кратки. От тук и някои от органите по равенство, които се сочиха като модели за конструиране на българската Комисия вече не съществуват в онзи им вариант. Внимание заслужава тезата на автора, че „*Законодателството не отчита в достатъчна степен съвременните емпирични характеристики на произхода на дискриминацията като явление. Наблюдава се обратен процес – непрекъснатото трупане на легални дефиниции на дискриминацията (като забранено поведение) катализира нови форми на социално изключване, които остават вън от юридическата закрила. Роенето на дискриминационните признаци абсолютизира разликите, като основен елемент на забраната за дискриминация. От тук и изводът, който може да бъде направен, е че върх*

позитивирането на недискриминацията има своите противоречиви резултати".

Правилна е констатацията, че законът за защита от дискриминация съдържа добри материалноправни възможности за прилагане на недискриминацията, които в голямата си част доразвиват конституционната балансираност при прокарване на ефектите на комплексното равенство. КЗД стъпва на функционална независимост от трите вида власти. (с.347).

В ***Заключението*** са изведени в синтезиран вид основните научни приноси от изследването. Поставените в дисертационен труд цели и задачи са постигнати, като са дадени и насоки за редица бъдещи законодателни промени, които биха допринесли за комплексното разбиране на сложните проблеми, свързани с правото на недискриминация.

2. ОБЩА ОЦЕНКА НА НАУЧНИТЕ ДОСТОЙНСТВА И ПРИНОСИ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Представеният дисертационен труд съдържа редица съществени научни и научно-приложни резултати и оригинални научни приноси. Налице е съчетаване на теория, нормативна уредба и емпиричнен материал и прилагане на комплексен интердисциплинарен анализ с цел изясняване на въпроса за **правото на недискриминация и механизмите на закрила.**

С оглед съществуващата необходимост от установяване на яснота по въпросите на защита на това право могат да бъдат откроени следните по-важни приносни моменти на дисертационния труд с научен и приложен характер:

Научен принос на дисертационния труд е направеният самостоятелен анализ на **конституционните аспекти на правото на недискриминация**. При това, анализът е с комплексна насоченост, доколкото представя съвременните правни средства при дефиниране и противодействие на явлението дискриминация, като фокусът е поставен и върху равенството като основната ценностна платформа, върху която се гради антидискриминационната закрила. Стойност на труда е и обемът анализирана практика по въпросите на недискриминация. Акцентирано е на противоречивите моменти, като са предложени възможни пътища за търсене на решение. Там където се

прибягва към теоретични дефиниции, то винаги е след тест на практическата им приложимост – как то е възприето в практиката. Като научна новост и приноси на дисертационния труд могат да се посочат още :

1. Постигането на ефектите на недискриминацията е анализирано в контекста на общата парадигма на на Конституционното право
2. Практическата приложимост на изследването, насочена към онези аспекти на закрилата на недискриминация като приложение на Конституцията.
3. Набелязани са пресечните точки между националните (конституционни) антидискриминационни стандарти и действащите такива, част от Правото на ЕС, Съвета на Европа и ООН.
4. Разгърната е юридическата характеристика на дискриминацията и отношенията ѝ към държавната политика и управление. Обособени са характеристиките на дискриминацията чрез правни норми и механизмите ѝ за противодействие, включително възможностите, които предоставя конституционното правораздаване и правомощията на Комисията за защита от дискриминация.
5. Направен е анализ на концепцията на позитивните мерки, в сравнителен, исторически и конституционен план. Защитните признаци са анализирани самостоятелно и в съвкупност, теоретично и от практическа гледна точка.
6. Внимание е отделено и на традиционно актуалния за конституционното право въпрос за прекия достъп на индивида до Конституционното правораздаване, в контекста на защитата срещу дискриминация. Направена е характеристика на специализираното производство за защита от дискриминация пред КЗД. Съотнесено е с другите механизми на закрила по действащото право и с аналогични механизми в Европа.
7. От конституционен поглед са разпознати редица проблеми на защитата срещу дискриминация, неминуем резултат от свръх регулацията на закрилата на правата.
8. Постигането на недискриминация като работеща ценност за съвременната конституционна държава е поставено на универсална плоскост:

- като граница при упражняване на всяко право и защитата му, което изисква съобразяването му с недискриминацията;

- и обратното защитата срещу дискриминация има за резултат закрила на обозримите основни права.

9. Разкрити са редица детайли в двата основни подхода при регламентиране на проявите на дискриминация – отнасяне по защитен признак (гл. II) и към основно право (гл. III). Набелязани са уязвимите страни при теоретичното абсолютизиране, на който и да е от двата подхода, като са представени силните и слаби страни на практика. В дълбочина са представени различните административни и граждански производства за защита от дискриминация, единствено с цел да бъде анализирано дали същите постигат ефективно конституционно установените забрана за дискриминация, съдържателно равенство и въобще закрила на правата.

10. Направените предложения de lege ferenda са обосновани и изключително ценни за бъдещата практика на КС.

3. КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ

Към дисертационния труд могат да бъдат отправени някои критични бележки. На някои места в текста има теоретични неясноти и противоречия в застъпените тези - например, на с. 122, позовавайки се на станалото почти христоматийно изследване на Роналд Дуоркин *Taking rights seriously*, според което недискриминацията предполага две различни по природа права. - ***Право на равно третиране*** (equal treatment) и ***Правото на третиране като равен*** (treatment as an equal), което означава, че *в някои случаи правото на третиране като равен ще включва равно третиране, но по никакъв начин във всички обстоятелства, авторът не съвсем прецизно интерпретира тезата на автора, която всъщност е критика на либералния модел в отношението към проблемите на дискриминацията. Според дисертанта* „Съвременният свят все повече откроява този изявен недостатък на „доктрината“ на формалното равенство, а днес именно това е основата на правните механизми за борба срещу дискриминацията” (с.22).

Макар и немного, но се срещат повторения, редакционни несъвършенства и т.н. Това са някои текстове от Раздел II на Глава първа и раздел IV от Глава втора. Бих препоръчала в бъдещата работа на дисертанта да се ограничи доминирането на нормативистко-позитивисткият подход и да се обърне повече внимание на социалните резултати от решенията на КЗД, тъй като такава е и европейската практика, а освен това редица от

решенията на КЗД породиха множество политико-правни и правно-социологически спорове и конструктивни предложения.

4. ЛИЧНО МНЕНИЕ ЗА ДИСЕРТАНТА

Познавам г-н Благой Тодоров Делиев от времето на зачисляването му като редовен докторант по Конституционно право. Като ръководител на секцията по ППН имам отлични впечатления за нето. Отличава се със задълбоченост, голяма работоспособност и прецизност. Коректен е и се вслушва в мнението на другите. На направените бележки реагира положително. Има добре изразени качества за развитие като учен и преподавател в областта на Конституционното право.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационият труд на на Благой Тодоров Делиев е изключително богато, дълбоко по съдържание, критичен анализ и емпирични изводи изследване, което съдържа редица научни и научноприложни резултати, които представляват оригинален и значителен принос в науката. Дисертационният труд, съгласно изискванията на Закона за развитие на академичния състав в РБългария показва, че кандидатът притежава задълбочени теоретични знания по съответната специалност и доказани способности за самостоятелни научни изследвания. Представеният труд притежава необходимите качества и научни достойнства на докторска дисертация за придобиване на образователната и научна степен „доктор” по право.

Резултатите от изложения в рецензията анализ на научноизследователската й дейност категорично показват, че са изпълнени изискванията на разпоредбите на чл. 6, ал. 1, ал.3 и ал.4 ЗРАСРБ, както и на чл. 24, чл. 25, чл. 26 и чл. 27 ППЗРАСРБ за присъждане на образователна и научна степен „доктор“, а именно:

1. Да е придобил ОКС „магистър”;
2. Дисертационният труд да съдържа научни или научно-приложни резултати и да показва, че кандидатът притежава задълбочени научни знания и способности за самостоятелни научни изследвания;

3. Дисертационният труд да е подготвен в получила акредитация от НАОА докторска програма на висше училище.

Направените констатации са основание да предложа на членовете на Научното жури да присъдят на **Благой Тодоров Делиев** образователната и научна степен „доктор“ в научна област 3.Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6.Право, научна специалност: Конституционно право

София,

28.09.2016г.

Рецензент:

(Проф. д-р Стефка Наумова)